

Wouter Stapel

Er gaat haast geen workshop over samenwerking of de toekomst van de waterketen voorbij of er is wel iemand die roept dat Moeten-Willen-Kunnen belangrijke voorwaarden zijn. Maar gaat het altijd goed als je die drie af kan vinken?

Moeten – Willen – Kunnen - ...

De gedachte achter Moeten-Willen-Kunnen is dat alle drie aanwezig moeten zijn om een proces succesvol te laten zijn. Is bij een lastig traject een van de drie afwezig of te zwak, dan kan je er beter niet aan beginnen.

De theorie

Moeten staat voor dat er urgentie is, dat vanuit beleid of de omgeving de noodzaak er is / wordt gevoeld om iets te doen. Willen betekent dat relevante personen de ambitie hebben en er persoonlijk voor willen gaan. En Kunnen gaat over praktische voorwaarden. Dat er geld beschikbaar is, dat het praktisch haalbaar is, dat de actoren competent zijn.

Als de urgentie ontbreekt is er een goed kans dat het proces vroeg of laat wordt getraineed, er geen prioriteit aan wordt gegeven, de stekker eruit wordt getrokken. Als niemand er voor wil gaan komt het proces ook stil te liggen. En als niet aan de praktische voorwaarden wordt voldaan kan het natuurlijk nooit wat worden.

Advocaat van de duivel

De theorie klinkt mooi, maar laten we eens kijken of we er een gat in kunnen schieten – of je met Moeten-Willen-Kunnen de plank mis kan slaan.

Eerst het Moeten: Als de urgentie er wel is, maar niet wordt gevoeld is er geen basis om te gaan bewegen. En als de urgentie zonder goede onderbouwing door een van de partijen wordt opgelegd aan de ander, of als het urgentiegevoel meer op de onderbuik is gebaseerd dan op harde feiten, is er het gevaar dat er wordt geïnvesteerd in een probleem dat er niet is.

Dan het Willen: Als iemand ergens helemaal voor wil gaan, helpt dat natuurlijk wel om het voor elkaar te krijgen, maar dat garandeert nog niet dat het verstandig is om te doen.

'Gewoon, omdat het kan' heeft op internet miljoenen hits. Er lijkt dus veel te gebeuren alleen omdat het kan...

Onze praktijk

Ook in onze praktijk moeten we uitkijken ons niet door Moeten-Willen-Kunnen te laten verleiden. Enkele voorbeelden uit verleden en heden – hier natuurlijk te kort door de bocht beschreven om elke specifieke situatie recht te doen:

- De basisinspanning is door velen als een Moeten ervaren. De Wil was er om bij te dragen aan een beter milieu. En het Kon omdat er geld beschikbaar was. Er zijn echter veel euro's geïnvesteerd met (te) weinig effect;
- Vergelijkbaar is er veel afgekoppeld zonder voor de specifieke situatie te controleren of kosten en baten goed in balans waren;
- Centrale of decentrale sanitatie, daarover zijn de meningen nog steeds verdeeld: Moeten we de kringloop sluiten? Bij sommigen gaat de ambitie (Wil) de ene kant op en bij anderen de andere kant. En technisch Kan er veel;
- En leiden Moeten, Willen en Kunnen tot een eenduidige aanpak voor het buitengebied waar veel voorzieningen het einde van de levensduur naderen?

... en Weten

Het is in mijn ogen dan ook belangrijk om Weten toe te voegen aan het rijtje Moeten-Willen-Kunnen. Er gaat veel geld om in onze sector en met het borgen van volksgezondeheid, droge voeten en een goed milieu hebben we belangrijke taken. De vraag wat een verstandige keuze is, is niet altijd eenvoudig te beantwoorden. Maar dat is geen excuus om geen poging te wagen om voor- en nadelen helder naast elkaar te zetten en waar mogelijk te kwantificeren. Er is tegenwoordig minder geld beschikbaar en met 'gewoon omdat het kan' kom je er niet. Dat geeft extra urgentie aan het Weten. ■